

PEYGAMBER SAS'İN MERHAMETİ*

*Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh... Alâ külli hâlin ve fi külli hîn... Ve's-salâtü ve'sselâmü alâ hayra halkihî seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'nnebiyyi ennehû kân:

كَانَ بَابُهُ يُقْرَعُ بِالْأَظْفِيرِ

(الحاكم فى الكنى عن أنس)

RE. 543/2 (*Kâne bâbühû yukrau bi'l-ezâfîri*)

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı dünyada âhirette üzerinize olsun... Rabbimiz iki cihanda sizleri bahtiyar eylesin...

Peygamber SAS bizim başımızın tâcı, gözümüzün nuru, gönlümüzün sürûrû, rehberimizdir,

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

önderimizdir, her şeyimizdir. Elbette onun hayatını bilmek, onun âdetlerini, itiyatlarını öğrenmek bizim hayat sürme tarzımızda bize ışık tutacaktır. Onun için Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerini ve onun şemâilini, itiyatlarını âdet-i seniyyelerini anlatan bölümleri, *Râmû-zü'lEhâdîs* isimli hadis kitabından okumaya devam ediyoruz.

Bu rivayetleri okuyup izaha geçmeden önce, Peygamber Efendimiz'e sevgimizin saygımızın bağlılığımızın âcizâne küçük bir nişânesi olsun, fakîrâne bizden onun zatına mütevâzî bir hediye-i Kur'âniyye olsun diye ve mübarek âlinin, pâk ashabının kıyamete kadar ashab, etbânın, ahababının ruhlarına hediye olsun diye, Ebü'l-beşer Âdem Atamız AS'dan Peygamber Efendimiz'e kadar yeryüzünde vazife görmüş olan cümle enbiyâ ve mürselînin ruhlarına hediye olsun diye.

Peygamber Efendimiz'den sonra Ümmet-i Muhammed'in irşadı, ta'limi terbiyesi ile vazifeli olan sâdât ve meşâyih-i turuku aliyyemizin cümlesinin ruhlarına ve hâsseten okuduğumuz kitabı cem ve te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Hocamız'ın ruhuna ve bilhassa kendisinden feyz aldığımız Muhammed Zahid-i Bursevî Hocamız'ın ruhuna hediye olsun diye;

Bu hadisleri, rivayetleri bize nakil ve rivayet eden alimlerin, râvîlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeleri canlarını mallarını ortaya koyup her şeyden geçip Allah'ın rızasını kazanmak aşkıyla çalışmış, cihad etmiş, fethetmiş ve bize emanet bırakmış olan o

mübarek fatih ecdadımızın, Fatih Sultan Mehmed Hân'ın, mübarek ordusunun, ondan sonraki mücahidlerin, şehidlerin, gazilerin ruhlarına hediye olsun diye;

Şu beldemizin medâr-ı iftîhârı enbiyâ, sahabe, sâlihîn, tâbîîn ve sair mü'minin ü mü'minâtın ruhlarına hediye olsun diye ve bilhassa uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemeye gelen siz kıymetli kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin, yakınlarının ruhlarına hediye olsun da ruhları cümlesinin şâd olsun, makamları âlâ olsun, dereceleri yüksek olsun diye;

Rabbimiz de bize ömrümüzü rızasına uygun geçirmeyi nasib eylesin, salih ameller işlemeye muvaffak olalım, ömrümüzü verimli, hayırlı, sevaplı geçirelim ve Rabbimiz'in huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak yüzü ak, alnı açık varalım diye buyrun 1 *Fatiha* 3 *Ihlâs-ı Şerîf* okuyalım sevaplarını bu saydıklarımıza bağışlayalım öyle başlayalım!

.....

a. Kapısı Parmakla Çalınırdı

Okuduğum rivayetler, *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabının 543. sayfasındadır. Arapça metnini ve kaynaklarını merak edenler oraya baksın! 543. sayfanın 2. rivâyeti. Enes RA'dan rivâyet olunmuş:¹

¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.200, no:1530; Ebû Nuaym, *Ah-bâr-ı İsfahan*, c.VII, s.18, no:40466; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.369, no:7604; Buhârî, *Edebü'l Müfred*, c.I, s.371, no:1080; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.85, no:12802; İbni Hibbân, *Mecrûhîn*,

كَانَ بَابُهُ يُقْرَعُ بِالْأَظْفِيرِ

(ك. فى الكنى عن أنس)

RE. 543/2 (*Kâne bâbühû yukrau bi'l-ezâfîri*)
“Peygamber SAS Hazretleri’nin mübarek kapısı parmakla çalınırdı.” Diyor Enes RA.

Kapı nasıl çalınır?

Tokmağını kaldırırsın, “Tak, tak, tak...” vurursun. Veyahut ihtiyar, elinde baston varsa, “Tak, tak, tak...” vurur. Veyahut sağına soluna bakıp bir şey göremediğin zaman elinle, avucunla, “Pat, pat...” vurursun; içerisi, “Güm, güm...” öter. Veyahut yumruklanır. Veyahut gelen adam kızgınsa, alacaklıysa, ev sahibiyse kapıyı tekmeler. Bazen küçük çocuk kızar, gelir “Güm, güm, güm...” tekmeler.

“—Ne o kapıyı mı kıracaksın, öyle kapı mı vurulur?” deriz.

Kapı nasıl vurulmuş? Buradan sahabe-i kirâmın edebini öğreniyoruz. Peygamber SAS Hazretleri’nin mübarek kapısı parmakla vurulurdu; “Tık, tık, tık...” yavaşçacık, gayet sakın, gayet edeple, gayet yumuşak bir tarzda... Yani, “Güm, güm...” vurulmazdı.

Muhterem kardeşlerim! Bizde bir söz vardır:

c.II, s.198; *Mizzî, Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXVI, s.350, no:5575; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.379, no:1134; Enes ibn-i Mâlik RA’dan. İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.56; Muğîre ibn-i Şu’be RA’dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.156, no:18496; *Câ-miü’s-Sağîr*, c.II, s.198, no:6827

الطُّرُوقُ كُلُّهَا آدَابٌ

(*Et-turûku küllühâ âdâbün*) “Genel vasfı itibariyle tarikatlerin hepsi tepeden tırnağa âdabdır.” Edep... Yukarıdan aşağı, tepeden tırnağa, baştan sona, evvelden âhire, hep edep...

Edep dediğimiz şey nedir?

“—Bir şeyi kaidesine en uygun tarzda, en münasip şekilde yapmaya o işin edebi” derler.

Yemek yemenin âdâbı, selam vermenin âdâbı, kapı çalmanın âdâbı, hocalığın âdâbı, talebeliğin âdâbı, çarşı pazarda alışveriş yapmanın âdâbı, evlenmenin âdâbı, düğün yapmanın âdâbı; her şeyin âdâbı vardır. Âdâba riayet eden izzet bulur, yükselir, ilerler, affolur, mağfiret olur; makam mertebe sahibi, büyük, kâmil, sevgili insan olur; Allah’ın sevgili kulu, evliyâsı olur. Rabbimiz’in dünya ve âhîret ikramlarına mazhar olur.

Mevlânâ Celaleddîn-i Rûmî’nin bir sözü, Farsça bir ifade:

از خدا جویم توفیق ادب

بی ادب محروم گشت از لطف رب

Ez Hudâ cûyîm tevfik-i edeb

Bî edeb, mahrûm gešt ez lutf-i Rab²

Hudâ’dan edeb hususunda yardım dileyelim!

² Mevlânâ, *Mesnevî*, 79. beyit.

Çünkü edebi olmayan, Rabbin lütfundan mahrum kalır.

Her şey edeple...

*Edep bir tâc imiş nûr-u Hudâ'dan, Giy ol tâcî
emin ol her belâdan...*

Edep mânevî bir tâçtır, görünmez bir tâçtır. Görünmez ama gören görür. Mânevî bir tâçtır, nurdan bir tâçtır. Nûr-u Hudâ'dan bir tâçtır. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin o güzel nurlarından, en kıymetli nurlarından bir nurdur. İnsanın başını taçlandırır, alnını taçlandırır, pırıl pırıl parıldatır. İnsan edepli olursa o taçla sultanlar, padişahlar, şahlar gibi olur. Edepsiz tepe takla aşağı gider, mahrum olur, kapıdan kovulur. Çıktığı makamdan aşağı düşer. Kazandığı yeri kaybeder.

Onun için her yerde, her zaman edebe, yapacağımız işin nasıl yapılması gerektiğine çok dikkat etmemiz lâzım!

Teknik sahada buna biraz da *işin teknolojisi* diyebiliriz. Demirciliğin edebi nedir? Kilit yapmanın edebi nedir?

Marangozluğun edebi nedir? Ustalığın edebi nedir? Mutlaka her şeyin güzel yapıma şeklini araştırmamız lâzım!

Sevgili kardeşlerim! Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:³

³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.275, no:897; Beyhakî, *Şua-bü'l-İman*, c.IV, s.334, no:5312; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.349, no:4386; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.157, no:575; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.361, no:1842; Hz. Aişe RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.907, no:9128; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV,

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا أَنْ يُتْقِنَهُ

(هـب. عن عائشة)

(*Inna'llàhe yuhibbü izâ amile ehadüküm amelen en yutkinehû*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri kulunun herhangi bir işi –hangi işi olursa olsun– güzel yapmasını sever.” Hangi işi güzel yapıyorsa, rahmetini o kuluna ihsan eder.

Dün evimizin önünden çöpleri attırıyoruz. Adam geldi, inşaat molozlarını, artıklarını arabaya doldurdu, attı ama eksik yaptı; çöp bıraktı, süprüntü bıraktı. Sonradan bir ihtiyar amca geldi, kazıdı, kürüdü, derledi toparladı.

Madem bu işi yapacaksın, doğru düzgün yap!

Banyonun fayansları kırılmış, tamir ettirdik. Adam tamirini yaptı, çöplerini dışarıya attı, ortalığı toparladı, duvarları güzelce sildi, tertemiz bir hale getirdi, teslim etti.

Tamam, edebine riayet etti, güzel yaptı.

Bir kömürcü hatırlıyorum. Ben kömür deposundan kömür almaya gittiğim zaman karşıma çıktı;

“–Hamal lazımsa kömürünüzü ben taşıyayım.” dedi.

Ben de; “–Buyur!” dedim.

Çünkü nasıl olsa birisi taşıyacak, ilk geleni reddetmem için bir sebep yok... İyi ki demişim. Adam evliyâ mıydı, sulehâdan mıydı, neyin

nesiydi bilmiyorum, yani sanki küfe küfe kara kömürü taşıyan bir insan değildi de, çok yüksek bir zât gibiydi. Gayet güzel taşıdı, ortalığı sildi süpürdü. Çöplerin döküldüğü, kömürün kirlettiği yerleri süpürgeyle temizledi.

Şimdi, “Niye o zâtın ismini, adresini almadım.” diye üzülüyorum. O kadar kibar bir insandı. Verdiğim para konusunda hiçbir problem çıkarmadı, münakaşa yapmadı. Herhalde, “Nerelisin?” diye çok sordum, hatırımda kalmış. Erzurumlu imiş. Zaten Erzurumlular’ı umumiyetle çok beğeniyorum. Hakikaten İslâm terbiyesi almış; ender, mert kimseler oluyorlar. Güzel...

Muhterem kardeşlerim!

Her şeyin edebine riayet etmemiz lazım! Hangi işteyse en iyisi olmamız lazım. Üstümüze bir başka insan olmaması için âdetâ yarışmamız lazım. Her şeyi güzel yapmamız lazım!

Birisi iddia etmiş:

“—Ben senden daha uzağa taş atarım, ben seni güreşte yenerim!” demiş.

Mehmed Âkif merhum, nur içinde yatsın:

“—Gel bakalım, nasıl yeneceksin, göreyim!” demiş.

O konularda pehlivanlığı varmış, iddiası varmış, geri durmazmış, prensip sahibiymiş.

Bu semt onun semti, bu Sarıgül caddesi Mehmed Âkif’in oturduğu cadde... Mübarek; Fransızlar’ın işlettiği trene binmemek için —şuura bak— buradan yürüyerek Halkalı’ya gidermiş.

Bir şeyi daha hoşuma gidiyor. Kandilli rasathânesinde namaz vakitlerini hesaplayan, astronomi profesörü Fatin Gökmen hoca ile ahbap imişler. İkisi de iyi insan, nur içinde yatsınlar. O, Kandilli'de Çengelköy'de veya Beylerbeyi'nde işyerine yakın bir yerde oturuyormuş. Mehmed Âkif'le anlaşmışlar:

“—Falanca gün saat ikide zât-ı âlinizi ziyarete geleyim!”

“—Pekiyi, buyur.”

Mehmed Âkif onu ziyarete gidecek. Buradan (Fatih'ten) gidecek, Boğaz'ı geçecek, orada onu ziyaret edecek. Bir sağanak, bir bardaktan boşalırcasına hızlı, fırtınalı yağmur... Fatin Hoca bakmış, yağmurdan camlardan dışarısı görünmüyor;

“—Allah bilir ya, bizim Mehmed Âkif bu havada gelemes.” demiş.

Hizmetçisine demiş ki;

“—Mehmed Âkif gelecekti ama bu yağmurda, fırtınada gelemes. Eğer yine de gelirse, ben karşı komşudayım, hemen beni haberdar ediver!”

Saat ikiye gelmiş;

“—Tık, tık, tık, tık...” kapı çalınmış.

Mehmed Âkif kapıda... Sırılısıklam olmuş. Olsun, sözünü yerine getirdi ya... O kadar uzak mesafeye, üç vasıtalık mesafeye rağmen. Buradan köprüye, köprüden Üsküdar'a, Üsküdar'dan Kandilli'ye yürümek az bir şey değil. Ama dakikasında kapıyı çalmış. Hizmetçi:

“—Ooo, Efendi Hazretleri, buyurun! Hemen Fatin Hocamız’a haber vereyim. Karşı komşuya gitmişti de...” deyince;

“—Lüzum yok!” demiş. “Ben Fatih’ten kalktım, verdiğim söz yerini bulsun diye, yağmur demedim, fırtına demedim, randevuma yetiştim de, o evde bekleyemedi mi?” demiş, dönmüş gelmiş.

Prensibe bak, sağlamlığa bak!

İstiklâl Marşı’nı yazmak öyle kolay olmuyor. Mecliste herkes ayağa kalkmış, ne kadar uzun müddet alkışlamışlar.

Bu ezanlar ki şahâdetleri dinin temeli, Ebedî yurdumun üstünde benim, inlemeli!

O sözler ne oldu sonra? Neyse, bak sağlam insan nasıl oluyor. Biz de her işimizi öyle yapmalıyız. Arapça’da bir söz var:⁴

الْوَعْدُ كَالدَّيْنِ

(*El-va’dü ke’d-deyn*) “Vaad etmek, borçlanmak gibidir.” Tıkır tıkır ödeyeceksin. “—Hocam, bu devirde borcunu ödeyen mi var?” Sen edepsizleri mi örnek alacaksın, edebi mi esas alacaksın? Cümle cihan halkı borcunu ödemesse, sen yine de tek olarak ödeyeceksin. Cümle cihan halkı verdiği ahdi bozsa, sen yine sapasağlam duracak, bozmayacaksın. Cümle cihan halkı

⁴ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.435, no:7263; Hz. Ali RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.349, no:6876; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.710, no:1719.

yaptığı işi hileli yapsa, sen yine de en doğruyu yapacaksın. Cümle cihan halkı edebi, terbiyeyi, dini, imanı, İslâm'ı bir tarafa bıraksa, sen tek başına müslüman olarak yaşayacaksın. Bu ruh kuvvetine sahip olmazsan kendini sağlam müslüman sayma.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.219, no:2554; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.16, no:11; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.138, no:1052; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.10; Küseyr ibn-i Abdullah el-Müzenî Rh.A babasından, o da dedesinden.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.73, no:16736; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.699; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.307; Abdurrahman ibn-i Senne el-Eşcaî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.398, no:3784; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.164, no:5867; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.250, no:3056; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.183, no:290; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.139, no:1055; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.29; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.149, no:4915; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.369; Enes ibn-i Mâlik, Ebû Ümâme, Ebü'd-Derdâ ve Vâsile RA'dan.

Yalnız ilk cümlesi:

Müslim, *Sahîh*, c.I, s.350, no:208; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.485, no:3976; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.52, no:6190; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.95, no:298; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.307, no:6102; Ebû Hüreyre RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.248, no:5898; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.138, no:1054; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.II, s.191, no:588; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.70, no:11074; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.205, no:7283; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.417, no:1198, 1201; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.545, no:12190, 12193, 12194; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.282,

بَدَأَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا وَسَيَعُودُ غَرِيبًا فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ

(حم. عن عبد الرحمن بن سنة الأشجعي)

(*Bedee'l-islâmü garîbün*) “İslâm garip olarak geldi, (ve *seyeüdü garîben*) yine garip kalacak, garip haline dönecek. (*Fetübâ li'lgurabâi*) Ne mutlu o gariplere!”

Çevrende sana yâr olacak bir tek tanıdık dost kalmayabilir, tek başına kalabilirsin. Anan yâr olmaz, baban yâr olmaz, karın yâr olmaz, çocuğun yâr olmaz, komşun yâr olmaz. Çevrendeki herkes düşman olur. Faiz de yenilir, bira da içilir, kumar da oynanır;

“—Şimdi Yirminci Yüzyıl'dayız, bunlar da neymiş?” diyebilirler.

Ama sen tek başına:

“—Ben müslümanım, Allah'ın yolunu istiyorum, Allah'ın yolunu seviyorum, Allah'a kul olmak istiyorum, Allah'ın emrini tutmak istiyorum.” diyebilmelisin.

“—Zaman sana uymazsa sen zamâna uy...”

İslâm'da öyle felsefe yok! Allah'ın dinine sadık kalmak prensibi var. Allah'ın emrine, iradesine teslim olmak prensibi var.

“—Yâ Rabbi! Kapına geldim, sana teslim oldum, emr u ferman senindir, senin buyruğunu tutacağım!” demek prensibi var... Döneklik

no:887; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.209, no:6147 ve c.XI, s.101, no:10343.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.30, no:2185; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

yok, dönmek yok. Adımını attı mı, kale gibi sapasağlam durmak var.

Nerede öyle müslümanlar? Mezarda belki ama, yine de çıkar.

Tohum var ya, el-hamdü lillâh...

Gürkzâde âkıbet gürk şeved

“Kurdun oğlu sonunda yine kurt olur.” dediği gibi, herkes aslına, nesline çeker. Arslanın yavrusu arslan olur, kurdun yavrusu kurt olur, çakalın yavrusu çakal olur, yılanın yavrusu yılan olur.

Buralarda bir ara uzun zamanlar arslanlar kükredi, yaşadı; onların da evlatları vardır. *“Bulunur elbet kurtaracak bahtı kara mâderini”*⁶ dediği gibi.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi yolundan ayrılanlardan etmesin. Ayrılan kaybediyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kullarının ibadetine, tâatine, İslâm'a yardımına, müslüman olmasına, sadık olmasına, vefalı olmasına ihtiyacı yok... Bizim ihtiyacımız var. Tutarlı bir insansak, tutarlı bir müslümansak, bizim öyle olmaya ihtiyacımız var. Onun için her şeyi güzel yapacağız.

“—Kapıyı çalmanın âdâbı nasıldır?”

Yavaşçacık çalarsın. Açan kimse ile doğrudan karşılaşmamak için kapıya yan dönersin veya arkanı dönersin çünkü belki açık saçık çıkar, gafil çıkar, fark etmeden çıkar. Her şeyde

⁶ Namık Kemal'in aşağıdaki beytine karşılık söylenmiş:
Vatanın bağına düşman dayamış hançerini; Yok mudur kurtaracak bahtı kara mâderini?

âdâba dikkat edeceksin. Ayakkabı giymenin çıkarmanın, elbise giymenin çıkarmanın, camiye girmenin çıkmanın, konuşmanın dinlemenin, her şeyin âdâbı vardır, Bunu bil, öğren.

“—Bunları nereden öğreneceğim?”

Hadislerden öğreneceksin, Peygamberimiz'den öğreneceksin. Lafla değil ki bu iş; işte Allah bize nümune göndermiş.

“—Şu kulum gibi olun. Ben bu kulumu sevdim, beğendim, elçi tayin ettim, rasul ettim, kendime habîb edindim.” diye bize nümune gönderdi.

Peygamber Efendimiz'i ölçü alacağız. Başka ölçü yok, başka model yok. Var ama onlar Allah'ın sevdiği modeller değil. Allah'ın sevdiği örnek Peygamber SAS Efendimiz.

b. Yüzüğü Gümüştendi

Müslim Enes RA'dan şöyle rivayet ediyor:⁷

كَانَ خَاتَمُهُ مِنْ وَرِقٍ وَكَانَ فَصُّهُ حَبَشِيًّا

(م. عن أنس)

RE. 543/3 (*Kâne hâtemühû min verikın, ve kâne fassuhû habeşiyen*)

(*Kâne hâtemühû min verikın*) “Peygamber SAS Efendimiz'in mühr-ü şerîfi gümüş madeninden yapılmadı, (*ve kâne fassuhû habeşiyen*) ve taş yeri Habeş akîkinden idi.”

⁷ *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.125, no:18306; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.198, no:6829.

Arapça'da *hâtem*, hem mühür, hem yüzük mânâsına geliyor. Çünkü yüzüklerini aynı zamanda mühür olarak kullanırlardı. Yüzüğün taşına bir şeyler yazarlardı, basıldığı zaman mühür olarak kullanılırdı. Peygamber SAS Hazretleri'nin de yüzüğü gümüştendi.

“—Gümüştten daha kıymetli madenler var, onları kullansaydı.”

Kullanmamış. İşte zaten orasına dikkat etmek lazım!

“—Benim ümmetimin erkeklerine altın yüzük kullanmak haram!” diyor.

“—E hocam, ben nişan yüzüğünü altından yaptırmıştım?”

Cahillik etmişsin, düzelt! Anladığın zaman düzelt! Peygamber Efendimiz gümüş yüzük kullanırmış, buyur sen de gümüş kullan. Altın daha kıymetli ama fazla süse, ziynete düşmesinler diye haram kılınmış veyahut daha başka nice hikmetleri vardır. O sebeplerden bazısı anlaşılır, bazısı anlaşılmaz. Bazısı belki Yirmi Beşinci Yüzyıl'da anlaşılacak. Onu sen bilemezsin ki... Bak altının dış kaplamasında kullanılmasına izin veriyor.

“—Neden?”

Gümüştü ağızda, dış kaplamada kullansa olmaz. Gümüş okside olur, koku yapar, ağzı boyar, zehirler. Altın hiç bir şey yapmaz. Öyle bir madde ki okside olmuyor, bozulmuyor. Beş asır, on asır, yirmi asır sonra kazıyorsun, her şey çürümüş, bakırlar yemyeşil olmuş, her şey

toprak haline gelmiş; altın olduğu gibi duruyor. Eğer paranın içinde biraz bakır varsa onlar yeniliyor, altın yine sapasağlam kalıyor.

Demek ki, kullan dediği yerde kullanacağız; kullanma, dediği yerde kullanmayacağız, emre uyacağız.

Eskiden bir Bursa valisi memuruna emretmiş:

“—Çekirge yolunun iki tarafını Muradiye’ye kadar ağaçlandır!” Adam ağaçlandırmış, çağırmış valiyi;

“—Emrinizi tuttum.” demiş.

Bakmış Muradiye’ye kadar ağaç ama ondan sonrası da ağaç...

“—Bunlar ne?” demiş.

“—Efendim, biraz daha fazla yaptım.”

“—Sök bunları!” demiş.

Ben olsaydım söktürmezdim. Arkasından niye sök dediğini izah etmiş:

“—Bugün bir sebeple fazla yapmaya alışmış olan insan, yarın bir başka bahaneyle verdiğim emri eksik yapmaya da bahane bulur; tam yapmayı öğrensin!” demiş.

Müslüman da her şeyi tam yapmayı öğrenecek. Eksiksiz, fazlasız, tam istenildiği şekilde, sünnet-i seniyyeye uygun yapacak. Böyle olursa çok büyük kazanç var, çok mükâfat var.

Peygamber SAS Efendimiz:⁸

⁸ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.198, no:6608; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzan*, c.II, s.246, no:1033; İbn-i Adiy, *Kâmil fî'd-Duafâ*, c.II, s.327; Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.221, no:217; Ebû Abdul-

مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِي عِنْدَ فَسَادِ أُمَّتِي فَلَهُ أَجْرُ مِائَةِ

شَهِيدٍ

(الدیلمی وابن حجر عد. عن ابن عباس)

(Men temesseke bi-sünnetî, inde fesâdi ümmetî, felehû ecru mieti şehîd) Kim; ümmetimin bozulduğu, fesada uğradığı zamanda benim sünnetimi ihya ederse, uygularsa, canlandırırorsa, yaşarsa, yaparsa, yaptırırsa ona yüz tane şehid sevabı verilecek.” diyor.

Sünnete uygun yaşadın mı, yüz şehid sevabı var. Emrini aynen tuttun mu, yüz şehid sevabı kazanacaksın. Bir kere şehid olmak bile insanı hesapsız cennete sokmaya kâfi geliyor.

Fakat, İmam Nevevî'nin *Riyâzü's-Sâlihîn*'inde bir noktayı okumuştuk;

“—Şehide bile kul hakkı sorulacak.”

Haberiniz olsun. Üstünüze kul hakkı geçirmeyin, haram yemeyin, gasp etmeyin, gadretmeyin. Başkasının malını haksız olarak üstünüze almayın; o çok fena bir şey. Çok zarara uğrarsınız. “Şehide bile sorulacak.” diye şerhte okudum da tüylerim diken diken oldu. O bakımdan, aman üzerinize kul hakkı geçirmeyin, çok dikkat edin. Hepimiz çok dikkat edelim.

Bu konuda Enes RA'dan başka bir rivayet şöyle:⁹

lah ed-Dekkak, *Meclis fî Ru'yetu'llah*, c.I, s.218, no:503; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

⁹ Buhârî, *Sahîh*, c.XVIII, s.212, no:5421; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.450, no:5104; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.451, no:9517; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.428, no:3800; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V,

كَانَ خَاتَمُهُ مِنْ فِضَّةٍ فَصَّهُ مِنْهُ

(بخ. عن أنس)

RE. 543/4 (*Kâne hâtemühû min fıddatin, fassuhû minhü*) “Yüzüğü gümüşlendi; taşının yuvası da yeri de gümüşlendi.” diye bir rivâyet daha var.

Demek üstünde Habeşî akik, Habeş’ten gelme akik de varmış ama gümüş yüzükmüş. Nikâh yüzüğünü altından yaptıysa düzeltecek, gümüşe çevirecek, altın kullanmayacak. Zaten nişan yüzüğü diye bir şey yok ki. Gelelim bir de işin o tarafına.

Bu yüzük neden takılıyor?

“—Peygamber Efendimiz takmış.” diye işte böyle akikten bir yüzük takarsın.

Ama bizde evlenme alâmeti olarak yüzük takmak yoktu. Yok nişanlıyken sağ tarafa takılırmış, evlenildiği zaman sol tarafa takılırmış.

“—Nereden çıktı?”

Avrupa’dan çıktı. Daha önce ben babama sordum, büyüklerimize sordum; “Böyle şey yoktu.” diyorlar. Bu Avrupalılar bir gölge gibi evimizin içine kadar süzöldüler, her şeyimize hâkim oldular. Frenk gömleği, Frenk pantolonu, Frenk kumaşı, Frenk şapkası, Frenk usulü ve saire...

Alafranga ne demek? Frenk gibi demek. *Alaturka* ne demek? Türk gibi demek. Hangisi

s.200, no:6354; Enes ibn-i Mâlik RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.VII, s.125, no:18307; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.198, no:6830.

iyi?

“—Alaturka fena, alafranga güzel!”

Nereden çıktı bu? Eğer hakikaten senin dediğin aklen, mantıken, ilmen doğru olsaydı adamlar bizim şark köşelerini beğenip de evlerine şark köşesi yapmazlardı. Divanlarımızı beğenip divan yapmazlardı. Hamamlarımızı beğenip hamam yapmazlardı. Şalvarlarımızı beğenip şalvar modasını benimsemezlerdi. Onlar açıkgözlü; nerede faydalı bir şey varsa şıp diye alıyor, sen de taklitle elindeki güzel şeyleri bırakıyorsun, başkasının çirkin şeylerini alıyorsun.

Eskiden Avrupalı nasıl yıkanırdı?

Kovboy filmlerinden seyredin! Ortada bir yarım fıçı; içine bir birisi giriyor sabunlanıyor, bir ötekisi giriyor sabunlanıyor. Ondan sonra lavaboyu tıkıyorlar... Tıkamaya yeri var lavabonun, kimse onun neden olduğunun farkında değil, Avrupa usulü... Suyun gitme yerine şaldır şaldır suyu dolduruyor; yüzüne bir çalıyor, bir daha çalıyor, bir daha çalıyor; aşağı dökülüyor.

Ne oldu? Sümük, çapak ve saire bir gitti bir geldi, bir gitti bir geldi. Sen temizlendin mi, kirlendin mi?

O Avrupa usulü. Böyleydi.

Avrupa'daki otellere gidin; muslukları öyle yerdedir ki abdest almak için altına ayağınızı sokamazsınız.

Çünkü musluk; yüksekten avucunuza su doldurup da yıkamak için değil, orayı doldurmak için. Orayı dolduracaksın, kirli suyu şap şap şap şap

üzüne vuracaksınız. Müsta'mel, kullanılmış suyu üzüne vuracaksınız. Onların temizlik anlayışı sakattı. Şırıl şırıl akan suyla yıkanmak, şırıl şırıl akan suyla abdest almak, "Kullanılmış su üstüme sıçramasın." diye tedbir almak bizde vardır.

Mehmed Zâhid Hocamız Rh.A. buraya gelip imamlık yapardı ama evde nasıl abdest aldığını bilseniz; Hocamız önüne kadın önlüğü gibi önlük geçirirdi, kadınların mutfakta yaptıkları gibi önlüğü önüne takardı, abdest alırdı. "–Neden?"

"–Temiz olmasına rağmen kullanılmış sular üstüne sıçramasın da burada yaptığı imamlık fazileti tam olsun." diye.

Kendi hanımına cübbesini tutturmazdı. Hanefî mezhebinde hanımın eli değse abdesti bozulmaz ama Şâfiî mezhebinde bozulur diye kendi hanımına cübbesini tutturmazdı. İnceliklere dikkat ederdi.

Neden? Her yapacağımız şeyi güzel yapacağız ya, Hocamız da imamlığı güzel yapıyordu, rahmetullahi aleyh... Her şeyi güzel yapmak prensibinden.

Aziz ve Muhterem kardeşlerim!

Bazen de neyin güzel, neyin çirkin olduğunu şu benim gösterdiğim misallerdeki gibi kolayca anlamak mümkün olmaz. Sen dinine sımsıkı bağlan, Allah'a sımsıkı tevekkül et, Rasûlüllah'a sımsıkı itimat et. Onların yaptıkları, onların tavsiye ettikleri güzeldir. Her şeyi belki anlayamazsın ama güzeldir. Avrupalılar sünnet

olmuyor; müslümanlar cart kesiyor eti, sünnet oluyor. Kan akıyor, olsun; bu güzel!

Her bakımdan temizlik, sıhhat... Ötekisi çeşit çeşit rahatsızlıklara sebep oluyor. Sadece erkek de rahatsız olmuyor. Evlenmiş olduğu hanıma da rahatsızlıkların geçmesine sebep oluyor. Çünkü mikrop yuvası oluyor.

Onun için İslâm'a itimat et; Allah'ın emirlerine, Rasûlüllah'ın emirlerine itimat et. Üç defa, beş defa, on defa dene, mukayese et ama anlayabildiklerinin hepsinden güzel. İslâm'ın güzel olduğunu anladıktan sonra, anlayamadıklarının da güzel olduğuna itimat et.

“—Allah Kur'an'da şöyle buyurmuş, Yirminci Yüzyıl'da bu böyle olur mu?”

Olur! Yirminci Yüzyıl'da da olur, Yirmi beşinci Yüzyıl'da da olur, Ellinci Yüzyıl'da da olur; eskimez. Senin bağlandığın prensiplerin hepsi değişir, modası geçer de, İslâm pırıl pırıl, altın gibi kalır.

“—Neden?”

Çünkü o nizamı Allah koydu. Milletvekilleri, meclisler, rejimler, milletler, devletler, yönetimler değişir; İslâm pırıl pırıl, zirve olarak kalır. Onun için insan, müslüman olunca birkaç örnekten gerçeği şıp diye anladı mı, İslâm'a sımsıkı sarılır;

“—Bu yol güzel, bu yol nurlu, bu yol mübarek.” deyip her şeyini ona göre ayarlar.

Siz de öyle yapın, biz de öyle yapalım!

c. Gözü Uyur, Kalbi Uyumazdı

Enes RA'dan rivâyet edilmiş. Hizmetinde çok bulunduğundan, âdetlerini itiyatlarını iyi bildiğinden, umumiyetle o rivâyet ediyor:¹⁰

كَانَ تَنَامُ عَيْنَاهُ وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ

(ك. عن أنس)

RE. 543/5 (*Kâne tenâmü aynâhü, ve lâ yenâmü kalbühü*) (*Kâne tenâmü aynâhü*) “Peygamber Efendimiz SAS’ın iki gözü uyurdu da (*ve lâ yenâmü kalbühü*) kalbi, gönlü uyanık dururdu.” Kalbi, gönlü uyumazmış, kendinden geçmezmiş.

Gözleri kapalı olurdu ama kalbi uyanık dururdu. Kendinden geçip de bir şeyi bilmez duruma gelmezdi. Peygamberlerin rüyaları da vahiydir. Kalbi uyumadığı için Peygamber SAS Hazretleri’ne de bazı bilgiler gözlerinin uyuduğu esnada gelirdi.

“—Sadık rüya peygamberliğin kırk küsur şubesinden bir şubedir.” diye rüyanın da bir gerçeği olduğunu, mânevî âlemden haber almanın bir aracı, vasıtası olduğunu Peygamber SAS bildiriyor.

Peygamber Efendimiz’in gözleri kapalı olsa bile kalbi uyanık dururdu. Peygamber Efendimiz bu tarafa dönük olsa bile arkasını görürdü.

¹⁰ Buhârî, *Sahîh*, c.XI, s.405, no:3305; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.I, s.122, no:597; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.498; Enes ibn-i Mâlik RA’dan. Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.157, no:1278; Abdur-rezzak, *Musannef*, c.II, s.404, no:3863; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan. *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.198, no:6828.

Allah CC, bir kulunu sevdi mi onun gören gözü, işiten kulağı, söyleyen dili, tutan eli, yürüyen ayağı olur. Sahih hadislerden bunu biliyoruz. Allah görür, gösterir. Allah işitir, işittirir, Allah yapar, yaptırtır, Allah yürüttürür. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kudretine

göre her şey âsândır, kolaydır. Bir göz yumup açıncaya kadar Mi'rac'a çıkartır. Kısa müddette...

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ
لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

(الإسراء: 1)

(Sübhâne'llezî esrâ bi-abdihî leylen mine'l-
mescidi'l-harâmi ile'l-mescidi'l-aksa'llezî
bâreknâ havlehû li-nüriyehû min âyâtinâ,
innehû hüve's-semîu'l-basîr)

[Bir gece, kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu Mescid-i Harâm'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir. O, gerçekten işitendir, görendir.] (İsrâ, 17/1)

Kulunu bir gecede Mekke-i Mükerreme'den Mescid-i Haram'dan Kudüs-ü Şerîf'e Mescid-i Aksâ'ya götürür. Ruh mea'l-cesed, ruhuyla, bedeniyle götürür.

“—Nasıl olur? O zaman söyle bakalım Mescid-i

Aksâ'nın kaç tane penceresi vardı?" diye sordular.

Peygamber Efendimiz Mi'rac'da, isrâda pencere mi sayacak? Sen onu zamane hacıları mı sandın?

"—Harem-i Şerîf'in kaç kapısı var, kaç minaresi var?"

Ona mı dikkat edecek ama müşrikler soruyorlar. Peygamber Efendimiz terledi çünkü dikkat etmemiş. Allah gözünden perdeyi bir kaldırdı, sayarak söyledi.

Allah-u Teâlâ Hazretleri her şeye kâdir. Gösterdi mi gösterir, götürdü mü götürür, bir göz yumup açınca tarfetü'l-aynda fezaları geçirir, ışığın gidemediği yerlere götürür. Işığın milyonlarca senede geldiği yerlere götürür. Allah-u Teâlâ Hazretleri kâinatın sahibi, yöneticisi, mâliki, mutasarrıfı her şeyi yapan, eden o...

Öyle bir peygamberin ümmetiyiz, öyle bir mübarek zâtın ümmetiyiz. Her şeyi harika, her şeyi müstesna, her şeyi en güzel, her şeyi en kâmil olan bir peygamberin ümmetiyiz. Ama bizim gibi bir beşer idi, insan idi.

Muhammedün beşerun lâ ke'l-beşer; Bel hüve ke'l-yâkutu beyne'l-hacer.

"Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ bir insandı ama, diğer insanlar gibi bir insan değildi. Sanki dünya üzerindeki diğer taşlar arasında yakut gibiydi. Elmas gibiydi, pırlanta gibiydi. İki de taş ama değerleri farklı..."

Yüzüğünün taşı neden? Yakuttan, zümrütten, zebercetten...

Ona da taş deniliyor ama bu kaldırım taşına benzemez, çakıl taşına benzemez; kıymetli taş...

Peygamber Efendimiz de bizim gibi bir beşerdi; acıları, ağrıları, üzüntüleri, hastalıkları vardı ama hayatında karşılaştığı bütün hadiselerin yaşanması esnasında aldığı tavır asildi. Tavrı güzeldi, edebi güzeldi, hâli güzeldi. Sevgisi güzeldi, sabrı güzeldi, gayreti güzeldi; her şeyi güzeldi. Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi, Peygamber Efendimiz'e en güzel tarzda uymaya, benzemeye muvaffak etsin...

d. Ahlâkı Kur'an İdi

Hz. Âişe Validemiz'den rivâyet edilmiş:¹¹

كَانَ خُلُقُهُ الْقُرْآنَ

(حم.م.د. عن عائشة)

RE. 543/6 (*Kâne hulûkühü'l-kur'âne*)
“Peygamber SAS Efendimiz'in ahlâk-ı şerîfesi Kur'an'dı, Kur'ân-ı Kerîm'di.”

¹¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.163, no:25341; Buhârî, *Edebü'lMüfred*, c.I, s.115, no:308; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.30, no:72; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.154, no:1428; Hz. Aîşe RA'dan.

Lafız farkıyla: Müslim, *Sahîh*, c.I, s.512, no:746; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.426, no:1342; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.410, no:1475; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.171, no:1127; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VI, s.292, no:2551; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.499, no:4413; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.168, no:425;

İbn-i Sa'd, *Tabakâtü'l-Kübrâ*, c.I, s.364; İbn-i Asâkir, *Târih-i Di-maşk*; c.III, s.382; Hz. Aîşe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.255, no:18378 ve s.380, no:18718.

Acaba Peygamber Efendimiz'in huyu nasıldı, ne huydaydı? "Kur'an huyundaydı." diye Hz. Âişe Validemiz kısaca bildiriyor.

Demek ki Peygamber Efendimiz, Kur'an'ın birinci, eşsiz ve emsalsiz ehli. İlk anlayan, ilk dinleyen, ilk uygulayanı... Hangi âyet nâzil olmuşsa onu uygulamış. Hangi âyet kendisine inmişse ilk önce kendisi tatbik etmiş. Her şeyi en güzel tarzda içine o sindirmiş, Kur'ân-ı Kerîm onun ahlâkı olmuş. Kur'an ne demişse öyle yapmış.

أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

(الفتح: ٢٩)

(Eşiddâü ale'l-küffâri ruhamâü beynehüm)
"Mü'minlere karşı şefkatli, kâfirlere karşı şiddetli..." (Fetih, 48/29)

Merhametli, ref'etli, şefkatli, cömert, sabırlı, güçlü, kuvvetli, metanetli. Allahu Teâlâ hazretleri onu her türlü güzel huya sahip eylemiş, Kur'an'ın mücessem bir sembolü olmuş.

Kur'an bize niye indi?

"—Okuyalım uygulayalım." diye. İlk uygulayan kim?

"—Peygamber Efendimiz..." Uygulayınca insan nasıl olur?

"—Peygamber Efendimiz gibi olur."

"—E Hocam, ben bu fırsatı kaçırdım o zaman, çünkü Kur'an okumayı bile bilmiyorum."

Zaten hepimizin kaçırdığı en büyük fırsat bu... Kur'an bilmiyoruz, Kur'an okumuyoruz, Kur'an'dan haberimiz yok. Onun için doğru düzgün müslümanlar olamıyoruz. Kur'an'la bağlantımız pamuk ipliği ile bağlı gibi. Öyle insan var ki haftalarca, aylarca, yıllarca Kur'ân-ı Kerîm'e bakmaz. Öyle insan var ki Fâtiha'yı doğru düzgün okuyamaz. Mânasını bilmiyor, mânasını uygulamayı hiç bilmiyor.

Namaz kılan müslüman her gün, günde 40 defa:

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ
عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

(الفاتحة: v-6)

(*İhdina's-sırâta'l-müstakîm.*) “Yâ Rabbi, bizi sırât-ı müstakîme

sevk et, yönelt! O sırat-ı müstakîme sok! (*Sırâta'llezîne en'amte aleyhim*) Şol kimselerin yoluna ki, sen onlara in'am ve ihsanda bulundun, lütfyledin. Yâni, lütfylediğin kimselerin yoluna... (*Gayri'l-mağdûbi aleyhim*) Kendilerine gazab ettiğin kimselerin yolu olmayan, ondan gayri olan; (*ve le'd-dâllîn*) dalâlete düşmüşlerin yolu olmayan, dalâlettekilerin yolundan gayri olan, doğru olan, İslâm olan, Rasûlüllah'ın, Kur'an-ı Kerim'in, çerçevesini beyan ettiği o güzel yola bizi hidayet et!” (Fâtiha, 1/6-7) diyor.

“—Yâ Rabbi! Bizi doğru yola; sevdiğin, ikramda in'amda bulunduğun insanların yoluna sevk et;

gazap ettiğın kulların, sapıtmışların, şaşırılmışların yoluna, hıristiyanların, yahudilerin yoluna yöneltme, onlara benzetme!” diye söylüyor; ondan sonra yahudinin, hıristiyanın peşinden gidiyor. Giyimi, yemesi, örfü, âdeti ona benziyor.

Demek ki, okuduğu şeyden haberi yok. Kızdığımız bir adama:

“—Sen ne söylediğinin farkında mısın, ağzından çıkanı kulağın duymuyor mu?” deriz.

Ağzından çıkan Fâtiha’yı müslümanın kulakları duymuyor. Fâtiha’yı uygulamıyorlar. Fâtiha Kur’ân-ı Kerîm’in başında, birinci sayfası. Benim hacı emmim, din kardeşim daha Fâtiha’yı uygulayamamış. Bundan sonra daha Bakara’sı var Âl-i İmrân’ı var. 114 sure, 6200 küsur âyet-i kerîme var. Bunlardan hiç haberi yok.

Geçen gün birisi, bir yere dükkân açıyormuş. Bizim kardeşlerimiz de:

“—Burada ne yapacaksın?” demişler.

“—İçki, kuruyemiş satacağım.” demiş.

“—Haramdır yapma, etme! Bunun zararını görürsün.” demişler, ikaz etmişler, olmamış. Kavga etmişler. Ondan sonra camiden çıktıklarında yollarını kesmiş;

“—Zararını görürsün ne demek? Siz beni tehdit mi ediyorsunuz? Bu memlekette hürriyet var, demokrasi var, laiklik var.” gibi bir sürü laf evelemiş, gevelemiş.

Bizimkiler demişler ki:

“—Zarar görürsün demek ‘Allah sevmez, bereket kalmaz, hayrını görmezsin!’ demek.”

Haramı satıyorsun, haramı içiyorsun, içirttiriyorsun, milletin de sıhhatini bozuyorsun. Alkol faydalı mı zararlı mı? Alkole “faydalı” diyen akli başında bir ilim adamı yok. Akılsız ilim adamı da yok zaten. Alkole “faydalı” diyen bir ilim adamı yok.

Gülhane Askerî Tıp Akademisi’nde dört yıldızlı koca generaller 500 kişilik salonda toplanmışlar; bırakın rakıyı, votkayı, içtiği zaman insanı midesine kadar kezzap gibi yakan sert içkileri, biranın bile ne kadar zararlı olduğunu söylemişler.

“—General söyleyince başka bir şey mi oluyor?”

Hani onlar öyle omuzları kalabalık, kuvvetli insanlar ya bilim adamı olarak onlar söylemişler. İnsanı ne durumlara düşürdüğünü gazeteler yazıyor.

Pekiye, sen ne samimiyetsiz adamsın, ne biçim adamsın, hem ilmen zararlı olduğu ortada hem de onu satıyorsun. Vicdanın sızlamıyor mu? İçene zararlı olduğunu bildiğin bir şeyi sen hangi vicdanla satıyorsun? Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu! Perhizdeki adam lahana turşusu yer mi?

O içki dükkânını açacak olan emekli albaymış;

“—Memlekette laiklik var, ben istediğimi yaparım ama, siz beni gavur sanmayın, ben de müslümanım.” demiş.

Aaa mâşaallah, fesübhanallah, tevbe yâ

Rabbi, estağfirullah, bu ne biçim Müslümanlık?
Nereden çıktı bu?

*Evvel yok idi, iş bu rivâyet yeni çıktı.*¹²

Sübhanallah. Yeni bir Müslümanlık mı üretiyorlar? Yeni bir fabrika mı açıldı Bursa’da veya Ankara’da veya Adana’da veya İzmir’de, bilmediğim bir yerde, yeni tip model bir Müslümanlık üretimi mi başladı? 1989 model İslâm... Böyle bir şey mi var?

“—İslâm’da içki yasak!”

Neden? Çünkü İslâm tutarlı bir sistem... Bir taraftan bilim müesseseleri, askerî müesseseler, modern sistem, “İçki zararlı!” diyecek; bir taraftan polisler içki içen şoförleri takip edecek, kan tahliline götürececek, alkol muayenesi yaptıracak, ceza yazacak... Bir taraftan ciddi iş yerlerinde, askeriyede içki içmek yasak olacak, bir taraftan da içkiyi devlet imal edecek; sen satacaksın, ben satacağım —Allah saklasın— o bu satacak... Tutarsızlık!

İslâm böyle tutarsız değil. İslâm bir şeye zararlı dedi mi kesiyor, yaptırtmıyor, yapmıyor.

Aferin! İşte tutarlılık böyle olur. Sistem tutarlı olduğu zaman böyle olur. Zararlı olunca kesiyor. Biz tezatlıyız; bu ne perhiz bu ne lahana turşusu. Onun için bizim belimiz doğrulmuyor, iki yakamız bir araya gelmiyor. İlim yanlışlığını gösteriyor, fiiliyatta tatbik ediliyor.

“—Halbuki ilim nedendir?”

¹² Ziya Paşa’nın *Terkîb-i Bend*’inde geçer:

İslam imiş devlete pâ-bend-i terakki Evvel yoğ idi işbu rivâyet yeni çıktı

İlim, hangi şey gerçekse o anlaşılın diyedir. “—Anlaşılın şeyi çiğneyelim.” diye mi çalışılıyor? İnsanoğlunun tezadıdır.

Vücudu tahrip etme hürriyeti yoktur. Cemiyeti tahrip etme hürriyeti yoktur. Ahlâkı tahrip etme hürriyeti yoktur. İnsanlığı tahrip etme hürriyeti yoktur. İmanı tahrip etme hürriyeti yoktur. Her yerde hürriyet yoktur. Hadi bakalım hürriyet var, aç kapını, isteyen insan girsin içeriye, yatsın.

“—Hocam sen ne yapıyorsun? Sana kürsüyü verdik, başka başka şeyler söylemeye başladın. Olur mu? Ben kapıyı arkadan kilitlediğim gibi bir de sürgü sürüyorum, arkasına bir şey dayıyorum. Benim evime kimse giremez.”

Gördün mü? Demek ki dışarıdaki adamın senin evine girme hürriyeti yokmuş. Neden?

“—Hocam, yabancı girerse, evimin hali ne olur? Malım, mülküm, namusum ne olur?”

Bak yavaş yavaş yola gelmeye başladın. Hürriyet, hürriyet, hürriyet!

Hürriyet kezzap mı? Cemiyeti tahrip etmenin vasıtası mı? İslâm’da cemiyeti tahrip etme hürriyeti yok. İslâm bazı şeylere yasak der. İyi ki diyor, iyi ki haramları var.

“—Yâ Rabbi! Haramlarına da hamd olsun, helâllerine de hamd olsun, her şey ne kadar güzel!”

Zina haram, yapamazsın tabii; içki haram, içemezsin, içmemen

lâzım. Zulüm haram, yapamazsın. Ah İslâm’ın

güzelliğini insanlar bir anlayabilse! Galiba biraz da biz anlatamıyoruz, ah bir anlayabilseler!

Peygamber Efendimiz'in ahlâkı Kur'an'dır. Bizim de ahlâkımız Kur'an olsun. Okuyalım, öğrenelim; kötü huylarımızı, kötü, fâsık, yanlış, saçma fikirleri atalım da, şöyle pırıl pırıl bir Kur'an nesli ortaya çıksın, pırıl pırıl bir Kur'an anlayışı çıksın, ortalığa hâkim olsun da her şey güzel olsun. Her şey ilme, imâna, dünya ve âhiret saadetini kazanmaya uygun olsun.

e. Sancağı Siyahtı, Bayrağı Beyazdı

İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş:¹³

كَانَ رَايَتُهُ سَوْدَاءَ وَلِوَاؤُهُ أَبْيَضَ

(ه.ك. عن ابن عباس)

RE. 543/7 (*Kâne râyetuhû sevdâe, ve livâühû ebyada*) “Efendimiz'in bayrağı vardı, sancağı vardı. Efendimiz'in sancağı siyahtı, bayrağı beyazdı.” Sancak ne demek, bayrak ne demek? Birisi daha büyük oluyormuş, ötekisi küçük oluyormuş. *Râyet* dediği siyah. Uzaktan görüldüğü zaman siyah renkte görünürmüş. Başka renkte parçaları da varmış fakat siyah.

Tercümede; “Sancağı siyah, bayrağı beyaz.”

¹³ Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.115, no:2506; Ebü's-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiy*, c.I, s.441, no:402; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.313; Ebü's-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiy*, c.I, s.439, no:400; Hz. Aişe RA'an.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.IV, s.224; Büreyde RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.95, no:18129; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6832.

demiş, *râyet* aslında bayrak demektir. *Livâ* da sancak demektir, tercümesinde ters yazılmış. Peygamber Efendimiz'in bayrağı siyahtı ve adı *Ukab* idi. "Kartal" mânasına geliyor yani kartal gibi siyah; sancağı da beyaz, ak imiş. O biraz daha küçük boylu...

f. Cuma Günü Guslelerdi

Yine Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş:¹⁴

كَانَ رُبَّمَا اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَرُبَّمَا تَرَكَهُ
أَخْيَانًا

(طب. عن ابن عباس)

543/8 (*Kâne rubbema'ğtesele yevme'l-cumuati, ve rubbemâ terekehû ahyânen*)

(*Kâne rubbema'ğtesele yevme'l-cumuati*)

"Peygamber SAS Hazretleri, ekseriyetle cuma günü gusül yapardı. (*Ve rubbemâ terekehû ahyânen*) Bazen de terk ederdi."

Cuma günü yıkanmayı çok tavsiye etmiştir. Kendisi tabi su bulamadığından, bazı Cuma günleri terk etmiş olabilir. Perşembe akşamından yıkanmış olduğundan olabilir, bazı başka sebepler olabilir. Kendisinin bizlere tavsiyesi, Cuma günü yıkanmak... Çok sevabı

¹⁴ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.242, no:12999; Heysemî, *Mecmaü'zZevâid*, c.II, s.393, no:3070; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.63, no:17968; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6833.

var.

Başka bir hadis-i şeriflerinde buyurmuşlar ki:¹⁵

اِغْتَسِلُوا يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَإِنَّهُ مَنِ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ
فَلَهُ كَفَّارَةٌ مَا بَيْنَ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ وَزِيَادَةٌ
ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ

(طب. عن أبي أمامة)

(İğtesilû yevme'l-cumuati, feinnehû meni'ğ-tesele yevme'lcumuati, felehû keffâretün mâ beyne'l-cumuati ile'l-cumuati, ve ziyâdetü selâsete eyyâmin)

(İğtesilû yevme'l-cumuati) “Cuma günü gusül ediniz. (Feinnehû meni'ğtesele yevme'lcumu'ati) Kim cuma günü Allah'a imanından dolayı ve sevabını Allah'tan bekleyerek gusül abdesti alırsa, tepeden tırnağa yıkanırca, (felehû keffâretün mâ beyne'l-cumuati ile'l-cumuati, ve ziyâdetü selâsete eyyâmin) iki cuma arasındaki günahları üç gün ziyadesiyle affolur. Yâni on günlük günahı affolunur.”

Geçmiş Cuma da yıkanmıştı, eh bir haftalık günahı silindi bir de üç gün ziyadesiyle affolunuyor. Her Cuma yıkanmayı âdet haline getirmiş, alışmış olan bir kimse, demek ki her

¹⁵ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.178, no:7740; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.135, no:7087; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.II, s.40, no:881; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.389, no:3057; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.754, no:21242; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.135, no:3874.

Cuma yıkana yıkana günahlarını temizlemiş olacak. Ne kadar güzel bir şey!

Onun için eski büyükler:

“—Cuma günleri yıkanmak için bir miktar su, altınla alınsa bile veririm de yine yıkanırım.” demişler.

Cuma günü, Cuma namazı var. Müslüman, Cuma namazına güzelce yıkanmış olarak gelecek. Ter kokusu yok, tırnaklarını Perşembe'den kesecek, kılları filan varsa temizleyecek. Koltuk altında öyle pırasa gibi uzun bir şey kalmayacak. Onları kazımış olacak. Tırnakları kesilmiş olacak. Tepeden tırnağa yıkanmış, boy abdesti almış olacak. Temiz elbiseler giyinmiş, güzel kokular sürünmüş olacak. Öyle gelecek camiye. Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurmuş ki:

خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ

(الأعراف: ٣١)

(*Huzû zîneteküm inde külli mescidin*) “Her mescidde ziynetinizi takın; güzel ve temiz giyinin!” (A’raf, 7/31)

Tertemiz elbiseleri giyecek. Çorapları tertemiz olacak. Pantolonu, paltosu, pardösüsü, gömleği bayramlık, tertemiz olarak gelecek. Cuma namazını böyle kılacak. Erken gelecek. Ne kadar erken gelirse sevabı o kadar çok olur. İçeri girdiği zaman iki rekat bir tahiyetü'l-mescid namazı kılacak. Eğer vaaz varsa dinleyecek. Yoksa açıp Kur’ân-ı Kerîm okuyacak. Kehf Sûresi’ni okursa yine on günlük günahı affolunuyor.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ
يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا

(كهف: ١٨)

(*El-hamdü li'llâhi'llezî enzele alâ abdihi'l
kitâbe ve lem yec'al lehû ivecâ*) [Hamd olsun
Allah'a ki kulu Muhammed SAS'e kitabı indirdi
ve ona hiçbir eğrilik koymadı.] (Kehf, 18/1)
âyetiyle başlayan Kehf Sûresi'ni okuduğu zaman
on günlük günahı affolunuyor.

Tesbih çekecek, Efendimiz'e çokça salât u selâm
edecek. Cuma günü Peygamber Efendimiz SAS'e
salât u selâmı çokça etmek vazifesi olacak.
Böylece cuması kârlı geçecek. Faydalı geçecek.
Çok sevaplı geçecek. Affolmuş olarak, mağfiret
olmuş olarak geçecek

Hadis-i şerifte buyrulmuş ki:

“—Cuma gününde bir saat vardır ki o saatte kim
dua ederse, duası o saate isabet ederse duası
makbuldür.”

Onun için ağzı dualı olacak, ibadetli olacak.
Bizim memlekette eskiden Cuma günleri
tatildi, sonra değiştirildi. Pazar günü tatil oldu.
Sonradan Yahudiler de işlerini uydurdular,
cumartesi gününü de tatil ettiler. Cumartesi
günü oldu mu yahudiler havraya gidiyor;
çalışması haram.

Ben Amerika'ya gittim, New York Yahudistan
gibi. Koca sakalları var, göbeklerine kadar.
Simsiyah elbiseler giymişler. Başlarında takke-

leri tokayla saçlarına tutturmuşlar. Perşembe gününden, Cuma gününden bir faaliyet, bir faaliyet...

“—Ne oluyor?” dedim. Bizim arkadaş dedi ki;

“—Hocam, cumartesi günü bunların alışveriş yapması yasaktır. Onun için Cuma gününden alışveriş yaparlar.”

Hani bizde de bazen deniliyor ya:

“—Pazar günü sayım var, sokağa çıkma yasağı var!”

Dışarı çıkılamıyor. Herkes fırınlardan üç ekmek, dört ekmek alıyor, evine ihtiyacı olan her şeyi alıyor, o gün evde kalıyor; onun gibi.

Cumartesi günü çalışmak yasak... Onlar işlerini ayarlamışlar. Bazılarının kadınları örtülü... Onlarda da örtünmek var ama dinleyen yahudi nerede?

Hıristiyanlarda da örtünmek var. Örtünmek olmasa rahibeler

böyle saçının kılını bile göstermeden örtünür mü?

Var ama dinleyen hıristiyan nerede. Çiğnemişler. Allah'ın emirlerini tutmuyorlar. Yahudi de tutmuyor, hıristiyan da tutmuyor. Maalesef şimdiki zamane müslümanları da tutmaz duruma düştü, onlardan farkı kalmadı. Hani biz Allah'ın sevgili kullarıydık, emrini tutacaktık.

Yahudiler yine zorlamışlar; allem etmişler kallem etmişler, Avrupa'dan kovulmuşlar, Amerika'ya hâkim olmuşlar. Amerika'nın

yönetiminde de sözleri geçiyor, reis-i cumhurlarını da kendilerinden seçtiriyorlar, New York valisini de kendilerinden seçtiriyorlar. Aktifler, çalışanlar. Hastaneleri, sinagogları her tarafta faal... Cumartesi gününü de tatil yapmışlar.

Pazar günü de papazların vaaz verme günü, hıristiyanların kiliseye gitme günü, onlar da gidiyorlar. Cuma günü ise “vatan millet Sakarya, memleket kurtulsun.” diye çalışma...

Müslümanlar üst üste üç Cuma namazına gitmediği zaman ne oluyor?

Allah kalbine bir mühür vuruyor. Ondan sonra kalbi mühürlenmiş, kapatılmış bir insan durumuna geliyor. Hani bir dükkânın kepengi aşağı indirilmiş; belediye zabıtası gelmiş, oraya bir kırmızı mum akıtmış bir de mühür basmış açsın bakalım o dükkân sahibi. Açamaz çünkü belediye mühürledi. “İki ay cezalısın, kapalı kalacak.” dediği gibi “Müslümanın kalbi Cuma namazına gitmediği zaman mühürleniyor.” diyor Peygamber Efendimiz. Kalbi kapatılıyor.

Kalp nedir? Kalp anlayış organıdır, sezgi organıdır, nur mahallidir. Kalbi mühürleniyor, kapanıyor. Mâneviyatı çalışmaz hâle geliyor, tatil iptal. Kapandı.

“—Ne olacak bu adam?”

Bu adamdan hayır bekleme. Çünkü kalbi mühürlendi. Şeytanın maskarası oldu. Şeytan bunu Hacivat-Karagöz oyununda kuklacının oynattığı gibi oynatır artık. Nefis de oynatır, şeytan da oynatır.

Neden? Şeytana karşı vicdanı bir şey söyleyecekti; vicdanı mühürlendi, kalbi mühürlendi. Bu adam yarı yarıya gitti.

Hâsılı, her şeyimizi yavaş yavaş zayi etmişiz de ağlamasını bile

unutmuşuz. Her şeyimizi zayi etmişiz, bizi benzetmişler. Hani adam elinin tozunu silkeleyerek geliyor.

“—Ne yaptın?”

“—Yolda kızdığım adamı gördüm, iyi bir benzettim.”

“—Ne demek benzetmek?”

Canına okumuş. Yani vurmuş, kırmış, devirmiş kenara... Ondan sonra elinin tozunu silkeleyip geliyor.

Bizi de bir benzetmişler ki sormayın gitsin. Allah, Yâ Rabbi!

g. Baş Ağrısı Çekmeleri

Büreyde RA'dan şöyle rivayet edilmiş:¹⁶

كَانَ رَبَّمَا أَخَذَتْهُ الشَّقِيقَةُ فَيَمْكُتُ الْيَوْمَ
وَالْيَوْمَيْنِ لَا يَخْرُجُ

(ابن السني وأبو نعيم في الطب عن بريدة)

RE. 543/9 (*Kâne rubbemâ ehazethü's-şekîkatü, feyemkü'sü'lyevme ve'l-yevmeyni lâ yahrucü*)

¹⁶ *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.132, no:18352; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6834.

(*Kâne rubbemâ ehazethü’ş-şekîkatü*) “Bazen Peygamber Efendimiz’e bir baş ağrısı, yarım baş ağrısı saplanırdı.” Migren dediğimiz olsa gerek. Sebebi bilinmeyen baş ağrıları olur, hangi ilacı alsan geçmez. Efendimiz’i de bazen böyle bir baş ağrısı yakalardı.

(*Feyemküsü’l-yevme ve’l-yevmeyni lâ yahrucü*) “Bu baş ağrısı bazen bir gün, iki gün devam ederdi. Hatta o yüzden rahatsızlandığı için mescide çıkamama durumu olurdu.”

Peygamberdi ama bizim çektiğimiz her sıkıntı, her belâ, her musibet, her dünya telaşı onun da omuzundaydı.

“—Allah ona meleklerini göndersin, her işini yaptırıversin, el bebek gül bebek rahat etsin, peygamberlik vazifesini yapsın.” gibi bir hayat tarzı sürmedi. Peygamber Efendimiz çok sıkıntı çekti, çok üzüntülere uğradı, çok zahmetler çekti.

Bir Taif’e gidişi vardı. Taif’ten taş atarak, mübarek topuklarını kanatarak, yaralayarak çıkarttılar. Taifliler Peygamber Efendimiz’i taşlaya taşlaya çıkarttılar. Oraya Allah’ın emrini bildirmeye gitti.

“—Ben peygamberim, Allah’ın dinine tâbi olun!” diye bildirmeye gitti de neredeyse öldüreceklerdi.

Şehrin dışında bir bağ evine sığınıncaya kadar taşlaya taşlaya her tarafını kanattılar.

O Kureyşliler’den çektiği cefalar ve o müşriklerin Peygamber Efendimiz’e ve diğer müslümanlara

yaptıkları işler. Peygamber Efendimiz'e Cebrail AS geldi;

“—Allah-u Teâlâ Hazretleri beni sana gönderdi. Emredersen Allah şu yerin altını üstüne getirecek, bu kavmi helâk edecek.” dedi.

“—Hayır!” dedi Peygamber Efendimiz. “Yâ Rabbi! Sen benim kavmimi affet, çünkü onlar bu işin iç yüzünü bilmiyorlar da cahilliklerinden yapıyorlar.” dedi.

Kızıp da; “Kahret yâ Rabbi!” demedi.

“—Allah kahretsin!” deseydi, müsaade etseydi bak ne Taif kalırdı, ne Hicaz kalırdı, ne Suudi Arabistan kalırdı. Ama;

“—Bilmiyorlar yâ Rabbi! Affet yâ Rabbi! Cahilliklerinden yapıyorlar. Anladıkları zaman düzelirler.” diye merhametinden, şefkatinden öyle dua etti.

Bize de bundan ne ders çıkar?

Biz de sabırlı olalım! Dini için hizmet ederken veyahut Allah'ın emirlerini tutarken insan bazı sıkıntılara uğrayabilir.

“—Namaz kılacağım, Cuma kılacağım, ibadet yapacağım.”

Veya sakalmış, başörtüsüymüş ve saire sıkıntılar olabilir. Müslüman, İslâm'ından, imanından dolayı kendisine gelecek sıkıntıları da sineye çekecek.

Ne yapalım bu bir imtihandır, en şiddetli belalar peygamberlere gelmiştir. Ondan sonra evliyâya, ondan sonra salihlere, ondan sonra has

müslümanlara, ondan sonra orta müslümanlara, ondan sonra ondan sonra da zayıf müslümanlara gelmiştir.

Kâfirler günlerini düğün bayram geçirmişlerdir. Dünya onların cenneti olduğundan keyif, zevk, sefa, eğlence, para pul, haram helal demeden onlarındır. Mühim değil. Onların bu dünyadaki iki paralık rahatı bizi etkilemesin. Müslüman için gaye, bu dünyada rahat etmek değildir. Bu dünya mü'minin zindanıdır. Âhirete

gittiği zaman bu zindandan kurtulacak, oranın güzelliğini gördüğü zaman hakikati anlayacak. Burası bizim imtihan yerimiz, sıkıntı yerimiz.

لَا رَاحَةَ فِي الدُّنْيَا

(*Lâ râhate fi'd-dünyâ*)”Dünyada rahatlık yoktur.” Sıkıntılar olur.

“—El-hamdü lillâh biz rahatız hocam!”

Tabii belâ istemiyoruz; Allah'tan afiyet istiyoruz, sıhhat istiyoruz. Hakikaten de rahatız, el-hamdü lillâh...

Şu Filistin'deki kardeşlerimiz neler çekiyorlar? Şu Afganistan'daki kardeşlerimizin hali ne oldu? Şu Bulgaristan'daki kardeşlerimiz ne duruma geldiler? Şu Kafkasya'daki Kırım'daki, Rusya'daki kardeşlerimiz ne oldular? Milyonlarca, milyonlarca müslüman geçtiğimiz asırda nasıl tepelendi, nasıl tahrip oldu, ne zulümler oldu! Kadınlar, çocuklar, aksakallı insanlar, müslümanlar hakaretlere uğrayıp ne eziyetler, işkenceler gördüler.

Biz Şimdi onları okumuyoruz bile. Hadi biz okumuyoruz; duygusuz, katı kalpli insanlarız. Benim en çok hayret ettiğim Şey o diyarlardan buralara göçmen gelenler de unuttular. Göçmen geldikleri diyarlardaki yapılanları unuttular.

Yugoslavlar, Yugoslavya'da Kosova meydan savaŐını kutlama yıl dönümü yaptılar; "Osmanlılar buraya gelmiŐti de savaŐ olmuŐtu." diye hatırayı canlandırmak için.

Avusturyalılar Viyana'da İkinci Viyana savaŐında Osmanlılar'ı pskrtmelerinin sene-i devriyesini güçlü, kuvvetli, tantanalı bir Şekilde yaptılar ki böyle yürekler acısı bir Şekilde. Bir insanın, bir milletin mzisini unutması kadar hatalı bir Şey olamaz. Hepimiz unuttuk.

Tarih okuyan nerede? Bulgaristan'da ne oldu? Kaç kişi biliyor? Hepsi unutuldu.

40-50 sene önce bizim memleketimizde de ne zulümler oldu. Kur'ân-ı Kerîm'ler toplattırıldı, yakıldı. Kütüphaneler yakıldı, yağmalandı. Tarih eserler yıkıldı, yakıldı. Camiler kapatıldı, ahır oldu, depo oldu. Camilerin içindeki o her birisi milyonlar değerindeki güzelim Őamdanların, levhaların hepsi gitti. Hani o mukaddes emanetler, sakal-ı Őerfler? Biz yle zavallı, öyle sorunlu, öyle veballı bir nesiliz ki dedelerimizin bize bıraktığı Şeyleri koruyamadık. Çok zulümler oldu. Allah-u Teâlâ Hazretleri gözümüzü açıp tarih değerlerimize, din değerlerimize iyi sahip olup, koruyup düşmana iğnetmemeyi nasib eylesin...

h. Namazda Bazen Sakalını Tutardı

Beyhakî Abdullah ibn-i Ömer RA'dan şöyle rivayet ediyor:¹⁷

كَانَ رَبَّمَا يَضَعُ يَدَهُ عَلَى لِحْيَتِهِ فِي الصَّلَاةِ مِنْ غَيْرِ

عَبَثٍ

(عد.ق. عن ابن عمر)

RE. 543/10 (*Kâne rubbemâ yedau yedehû alâ lihyetihî fi's-salâti min gayri abesin*) “Efendimiz bazen, fazla oynamadan namazda sakalına elini koyardı.” Herhalde derin bir düşünceden, âyetin mânasındaki şiddetten dolayı olmalı.

i. Ailesine Karşı Çok Merhametli İdi

Tayâlisî Enes RA'dan şöyle rivayet ediyor:¹⁸

كَانَ رَحِيمًا بِالْعِيَالِ

(الطيالسي عن أنس)

RE. 543/11 (*Kâne rahîmen bi'l-iyâli*) “Peygamber SAS Efendimiz aile fertlerine çok merhametliydi.”

¹⁷ Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.265, no:3245; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.253; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVII, s.322; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.400, no:1219; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.55, no:17928; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6835.

¹⁸Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.283, no:2115; İbn-i Hacer, *Metâlibü'l-Âliyye*, c.XI, s.108, no:3936; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.129, no:18334; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6836.

Peygamber SA kazak erkek değildi, kılıbık da değildi. Ne kazak, ne kılıbık... Aile fertlerine çok şefkatli, çok merhametliydi. Çok anlayışlı idi. Onların hatırını kollayıcı idi. Aralarında adaletle çok riayet eden bir kimse idi.

j. Herkese Karşı Çok Merhametli İdi

Enes RA'dan rivayet edilmiş:¹⁹

كَانَ رَحِيمًا وَكَانَ لَا يَأْتِيهِ أَحَدٌ إِلَّا وَعَدَهُ وَأَنْجَزَ
لَهُ إِنْ كَانَ عِنْدَهُ

(خذ. عن أنس)

RE. 543/12 (*Kâne rahîmen, ve kâne lâ ye'tîhi ehadün illâ veadehû, ve encezehû lehû in kâne indehû*)

“Peygamber Efendimiz çok merhametliydi. Herhangi bir kimse kendisinden bir şey istemeye gelse, yanında dünyalık bir şey mevcutsa verirdi; olmazsa vaad ederdi. İmkânı olduğunda vaad ettiği şeyi de muhakkak yerine getirirdi.”

Peygamber SAS çok merhametliydi, gözü yaşlıydı. Ağlardı Peygamber SAS. Torununu severdi ağlardı.

Bir seferinde;

“—İnsanın üç tane dostu olsa; bir dostu vefat edinceye kadar yanında dursa, bir dostu kabre

¹⁹ Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.105, no:278; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.142, no:18410; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6837.

gelinceye kadar yanında dursa, bir dostu da kabirde de yanında dursa bunlardan en iyisi hangisidir?” diye sordu.

Dediler ki:

“—Onu kabirde de yalnız bırakmayan dostu en iyisidir.”

Buyurdu ki:

“—İnsana vefatına kadar dostluk eden malıdır. Vefat etti mi mal kendisinden gider, mirasçının olur. Dünyada, vefat edinceye kadar dostudur; bir şey almasına sebep olur, ölmeden evvel gözünü açarsa, hayır yapmasına sebep olabilir.

Kabre kadar gelen dostu aile fertleridir, arkadaşlarıdır. Yıkırlar, kefenlerler, namazını kırlar, dualar ederler, kabre getirirler. Bırakır, giderler, kalmazlar.

Kabirde de insana yoldaşlık eden, arkadaşlık eden amelidir. Namaz kılmış, oruç tutmuş, hacca gitmiş, hayır yapmış, sadaka vermiş, zekât vermiş. Onlar kabirde ona arkadaşlık edecek.”

Nasıl arkadaşlık edecek?

Kadir Mevlam; her şeye gücü yeten, her şeyi yapabilen, her şeyi nasıl dilerse öyle yapan Rabbim Teâlâ Hazretleri onlara suret verecek, şekil verecek. Onlar orada onun arkadaş gibi yanında duracaklar.

Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfte şöyle buyuruyor:

“—Kabre giren bir kimse karşısında güleç yüzlü,

nurlu yüzlü, sevimli hoş bir insan görecek. Diyecek ki:

“—Seni çok sevdim, içim sana ısındı. Ey mübarek, sen kimsin? O da diyecek ki:

“—Ben senin okuduğun Tebâreke Sûresi’yim.’

Tebâreke, yâni Mülk Sûresi’ne Allah onun hoşlanacağı bir şekil verecek. O da kabirde onu görecek.”

“—Nasıl olur bunlar?” Olur. Allah oldurursa olur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, mücrimlerin, kâfirlerin, günahkârların; ellerini, ayaklarını, âzâlarını konuşTURACAK. El diyecek ki:

“—Yâ Rabbi! Ben o haram mala o gün uzandım, o haram malı başkasının cebinden kesesinden çaldım.”

Mücrimler diyecekler ki:

لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا

(فصلت: ۲۱)

(Lime şehidtüm aleynâ) “Ey uzuvlarımız! Ne diye bizim aleyhimize şehadet ediyorsunuz, ne diye söylüyorsunuz?” (Fussilet, 41/21) diyecekler.

Onlar da diyecek ki:

قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ

(فصلت: ۲۱)

(*Kâlû entakana'llâhü'llezî entaka külle şey'*)
“Her şeyi konuşturmağa kâdir olan Allah, bizi konuşurttu.” (Fussilet, 41/21) Konuşmamak elinde mi?

“—Ben o cebe girdim, o parayı o keseyi çaldım.” dememek mümkün mü?

O el konuşacak, diyecek. O ayak; “Ben o günah yerine gittim.” diyecek. O göz; “Ben o harama baktım.” diyecek. O kulak; “Ben o haramı dinledim.” diyecek. Allah bunları dedirtecek, bunları konuşturacak. Ağacı konuşturur, taşı konuşturur; eli, kulağı, ayağı konuşturur. Dilerse okuduğun Kur'ân-ı Kerîm'e de bir güzel insan sureti verir. Kabirde sana arkadaş yapar.

Mümkün. Sen evde yalnız başına oturuyorsun, televizyonun düğmesini çeviriyorsun, programları seyrediyorsun. Dünyadaki insanlar bunu başarıyorlar. Allah-u Teâlâ Hazretleri sana şu vaad ettiği şeyleri yapmaktan aciz mi?

Amennâ ve saddaknâ, her şeyi yapar, her şeye kâdirdir, her şeye gücü yeter.

Peygamber SAS Hazretleri çok merhametliydi.

“—İnsanın üç dostundan birisi malıdır, ölünce gider. Ötekisi hısım akrabasıdır kabirden giderler. Üçüncüsü amelidir, o yanında kalır.” buyurduğu zaman, ashâb-ı kirâm bunu çok beğendi, duygulandılar.

Bir tanesi kalktı, dedi ki:

“—Yâ Rasûlallah! Ben bunu şiir haline getirsem müsaade eder misiniz?” İzin istiyor.

“—Pekiyi, getir.” dedi.

O gece gitti kâğıt kalem elinde, nasıl düşündüyse bir şiir haline getirdi. Ertesi gün geldi:

“—Yâ Rasûlullah! Ben onu şiir haline getirdim. İstersen okuyayım.” dedi, manzume halinde okudu.

Bu kez Rasûlullah Efendimiz duygulandı, onu dinlerken ağladı.

Efendimiz Kur’an okurdu, ağlardı. “—Erkek adam ağlar mı?”

Ağlar, duygulu insan ağlar. Duygulu insan; kalbi olan, gönlü olan insan ağlar. Ağlanacak çok şey var. Sevinçten ağlanır, korkudan ağlanır; çeşitli sebeplerden ağlanır. Hz. Ömer’in gözyaşları ağlamaktan yanağına iz yapmış. Biz ağlamıyorsak kalbimizin katılığındandır

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:²⁰

اِقْرَءُوا الْقُرْآنَ وَابْكُوا فَإِنَّ لَمْ تَبْكُوا فَتَبَاكُوا

(ابن نصر عن سعد بن أبي وقاص)

RE. 78/16 (*İkrau’l-kur’âne ve’bkû*) “Kur’an-ı Kerim’i okuyun ve ağlayın! (*Fein lem tebkû fetebâkev!*) Ağlamak gelmiyorsa bile içinizden, ağlıyormuş taklidi yapın!” Çünkü insan, taklit yapa yapa hakikaten ağlamaya başlar.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi de duygulu

²⁰ Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.208, no:1198; Bezzâr, *Müsned*, c.IV, s.69, no:1235; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.97, no:314; Muhammed ibn-i Nasr elMervezî, *Muhtasar-ı Kıyâ-mü’l-Leyl*, c.I, s.200, no:156; Sa’d ibn-i Ebî Vakkas RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.I, s.984, no:2794; *Câmiu’l-Ehâdîs*, c.V, s.308, no:4190.

müslümaneylesin...Efendimizçokmerhametliydi ve çok cömertti. Verirdi, olmadığı zaman da vaad ederdi ve vaad ettiğini de fırsat bulursa hemen yerine getirirdi.

Bir keresinde sofrayı yaydılar, bir yığın altını üstüne yığdılar. Efendimiz; önüne gelene avuç avuç, avuç avuç dağıttı. Hepsi bitti.

Biraz sonra bir kişi daha geldi:

“—Yâ Rasûlallah! Muhtacım, ihtiyacım var!” dedi.

“—Yanımda ne varsa verdim. Yine olunca sana vereyim inşaallah.” dedi.

Ona da öyle vaad etti. Vaad ettiğini de yerine getirirdi.

k. Peygamber SAS Efendimiz'in Gücü

Peygamber SAS Efendimiz'in gücü hakkında buyrulmuş ki:²¹

كَانَ شَدِيدَ الْبَطْشِ

(ابن سعد عن محمد بن علي مرسلًا)

RE. 543/13 (*Kâne şedîde'l-batşı*) “Rasûlüllah SAS Hazretleri son derece sağlam tutuşlu; güçlü, kuvvetli bir kimseydi.”

Kendisinde kırk adam kuvveti vardı. Kırk kişi bir düşmana hücum etse nasıl olur? Efendimiz bir kılıç alsa bir saldırsa, kırk kişiden daha

²¹ İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XII, s.234, no:33286; Ebû Ca'fer RA'dan.

İbn-i Sa'd, *Tabâkât*, c.I, s.419; Muhammed ibn-i Ali RA'dan. *Ken-zü'l-Ummâl*, c.VII, s.141, no:18408; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.199, no:6838.

güçlüydü.

Peygamber Efendimiz'de erlik, bahadırılık vardı. Tam bir kahramandı, tam bir er kişiydi. Peygamber SAS'in şiddetli bir tutuşu vardı. *Batş*, tutup kavrayıp bir işi götürmek mânasına gelen bir kelime. Zayıf, nahif, halsiz, mecalsiz, rüzgâr esse sallanacak insanlar vardır ya gaye o değil.

Peygamber SAS bir hadîs-i şerîfinde buyuruyor ki:²²

المؤمن القوي خير وأحب إلى الله من المؤمن الضعيف وفي كل خير

(حم.م.ن. عن ابى هريرة)

RE. 230/11 (*El-mü'minü'l-kaviyyü hayrun ve ehabbu ila'llahi mine'l-mü'mini'd-daîfi, ve fî küllin hayr*) “Hepsinde hayır var ama, kuvvetli müslüman zayıf müslümandan daha hayırlıdır ve Allah indinde daha sevgilidir.”

Nasıl olacağız? Kuvvetli müslüman olacağız.

Sabahleyin profesör kardeşlerimizle bir toplantı

²² Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.142, no:4816; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.87, no:76; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.366, no:8777; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.29, no:5722; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.159, no:10457; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.216, no:194; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.89, no:20668; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.230, no:6346; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.474, no:1114; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.266, no:221; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.222, no:443; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.187, no:6580; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.115, no:540; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.298, no:2713; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.95, no:24408.

yaptık.

“—Dergi çıkaracağız. Nasıl olsun? Hangi konular olsun?” derken “Spor da olsun.” diye konu açıldı.

Bir profesör kardeşimiz, çok güzel bir noktaya temas etti; Allah razı olsun, Allah afiyet versin. Diyor ki:

“—Spor kelimesi, yabancı bir kelime... Bizde onun adı beden terbiyesi...”

Görüyor musun bizimki ne kadar güzel. Beden terbiyesinin ifade ettiği mânadaki derinliği düşünün.

Spor ne demek? Söylenişi bile kaba. Kelimelerin de bir mûsikîsi vardır, güzelliği vardır; bir de kabalığı vardır. Bu; patlıyor gibi, hırlıyor gibi, dırlıyor gibi bir şey; berikisi beden terbiyesi...

Müslüman nasıl olacak?

Bedeni güçlü, kuvvetli, sıhhatli olacak.

Bizim banyoda fayansları yapıyor. İhtiyar adam, 60 yaşına gelmiş, ağzında sigara. Bir taraftan sigara tütürüyor bir taraftan çalışıyor. Ölmüş, kavlamış, kav haline gelmiş yani çürümüş, sünger haline gelmiş vücudu. Bundan ne hayır olur, yazık etmiş bedenine...

Birçok müslüman da bu durumda. Şu kadar lira para veriyor. Bir paketi kaç liradır bilmiyorum ama. Yabancı sigara, filtreli sigara, kovboyların sigarası... Bu sigaralara dünyanın parasını veriyor, kendisini zehirliyor. Kanseri satın alıyor. Akciğer kanseri satın alıyor. Kurumla dolduruyor.

Ben lisede okuyorken Şehzadebaşı Camii'nin avlusundan geçiyoruz, Vefa lisesine gidiyoruz. Ortaokul da orada; Vefa da, Küçükpazar da kabadayılar semti... Efelerin olduğu; belinde bıçaklı, tabancalı insanların gezdiği yerler. Yanımda bir arkadaşla yavaş yavaş gidiyoruz. Küçük küçük boylu iki ortaokul talebesiyiz.

Ara kapıdan, kemerin altından bir külhanbeyi çıktı. Ama güzel giyimli, göğsüne bir mendil bağlamış, elinde bir sigara tütürüyor. Ceketini açmış, iki tarafa sallanarak efe efe yürüyor. Yürüyüşü tam bir külhanbeyi.

Biz korktuk; sigara da içiyor, yan yan baktık. Şöyle bir yan çark alıp giderken:

“—Gelin buraya!” dedi.

“—Eyvah! Yakalandık, şimdi biz ne yapacağız?” dedik, yanaştık yanına...

“—Benim sigara içtiğime mi bakıyorsunuz? Bu sigara çok zararlı. Bakın size göstereyim.” dedi.

Cebinden bir mendil çıkardı. Bembeyaz bir mendil. Herhalde iyi bir ailenin çocuğuydu. Sigaradan bir derin nefes aldı, ondan sonra mendilin içine bir hoh yaptı, üfledi. Ağzının büyüklüğü kadar yer taba rengi oldu, kahverengi oldu. O beyaz mendilin o kısmı derhal leke haline geldi.

Muhterem kardeşlerim!

Bu beyaz mendil pamuk, poplin. Onun için bir nefeste o zifiri şeyin orayı nasıl boyadığını görüyorsun. Düşünün, sigara içen kimse bunu bir sigarayı içinceye kadar kaç defa ciğerine

ekiyor. Bu ciğerin her tarafı yarım parmak, üç çeyrek parmak musluk borusu değil ki; öbür tarafları incecik. Nefes alıp verdikçe o i taraflara bu zifir, bu zift yapışıyor çıkmıyor.

Neyle ıkaracaksınız? Sigara zifirini çıkarmak için deterjan mı yutacaksınız?

İstersen yut, ciğerine gitmez ki midene gider, mideni deler; çaresi yok. Mühim olan şu ciğeri zifirlememek. Nasıl gaz sobasının boru meylini içe doğru yaparsan halının üstüne zifir damlıyor, bu sigarayı itiğin zaman da böyle oluyor.

Dergide yazdım, kırk yerden itiraz mektubu geldi. “–Hocam, sende mi sigaranın aleyhinde konuşuyorsun?”

Evet, var mı yan bakan, sigara aleyhine konuşuyorum. Sigara zararlı.

“–Hocam ben içiyorum.”

İçme! Zararlı olan bir şeyi yapıyorsun, sıhhatini bozuyorsun. “–E falanca şahıs da içmiş.”

Peygamber Efendimiz içmiş mi? Falanca şahıs senin numunen mi? Sen onun niçin içtiğini biliyor musun, hakikaten içmiş mi? İmişse kendisine ait bir mesele...

O senin numunen mi? Kitapta yazıyor mu? Sünnette var mı? Kur’an’da var mı? Aleyhinde delil var. Ne diye içiyorsun?

“–İşte böyle alışmışız hocam.”

Bu tütün de Amerika’dan gelmiş galiba. İlk nce Selanik taraflarına ekilmiş, şimdi Ege’de, şurada burada ekiliyor biçiliyor.

Avrupalılar bunun aleyhine kampanya yapıyorlar. Sigaranın paketlerinin üstüne “Sigara zararlıdır!” diye yazma mecburiyeti var. İçildiği zaman sıhhate zarar verir.

Sen bunu niye içiyorsun? Niye içki içiyorsun? Niye vücudunu zayıflatıyorsun? Niye ciğerini çürütüyorsun, senin hakkın var mı?

Vücudunu çürütmeye hakkın yok. Sıhhatli olmak zorundasın. Senin vazifen sıhhatli olmak. Pehlivan olmak zorundasın, güçlü kuvvetli olmak zorundasın. Taşı eline aldığın zaman bir sıktın mı takur tukur, çatır çutur toz haline gelmeli.

“—Vay be! Adam taşı şöyle yumruğuyla bir sıktı, toz haline getirdi.” diye korkmalı herkes, ödü patlamalı. Olimpiyatlarda bütün şampiyonluklar müslümanların olmalı.

Neden?

“—Hepsinde hayır var ama, kuvvetli müslüman zayıf müslümandan daha hayırlıdır ve Allah indinde daha sevgilidir.”

Allah kuvvetli müslümanı daha çok seviyor.

Müslümanlar müslümanlığı bilmiyor. Müslümanlar müslümanca yaşamıyor. Müslümanlar, Yirminci Yüzyıl’ın pisliklerine bulaşmışlar. Temizlenmeye bile çalışmıyorlar.

Allah bizleri ıslah etsin... Allah bizleri doğru yola hidayet eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN
01. 10. 1989 - İskenderpaŐa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

